ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕКИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Тімотіна Д.О.
І курс, історичний факультет
Дяченко О.Ф., викладач кафедри математичних методів та СА
Маріупольський державний університет, Маріуполь

В сучасних умовах, коли інформація відіграє чималу роль, помітний стрімкий розвиток сфери інформаційних технологій та постійне збільшення потоків інформаційних ресурсів, це створює необхідність постійного вдосконалення всіх видів суспільної діяльності. Безумовно це стосується і бібліотек, які вважаються головними центрами культури та освіти. Сьогодні послуги, що базуються на комп'ютерних технологіях, стали невід'ємною частиною їх діяльності.

Головним наслідком поширення глобальної інформаційної цивілізації є розвиток електронної культури, до якої входять електронні інформаційні ресурси. ГОСТ 7.82-2001 визначає термін «електронні інформаційні ресурси» так: «об'єктом для складання бібліографічного опису є електронні інформаційні ресурси, керовані комп'ютером, зокрема ті, які вимагають використання периферійного пристрою, підключеного до комп'ютера. Електронні ресурси являють собою електронні дані, електронні програми або поєднання цих видів в одному ресурсі».[1] Електронні ресурси задовольняють інформаційні потреби студентам, фахівцям, науковцям тощо. Ґрунтуючись на все це, для повного розуміння сучасних бібліотек необхідно проаналізувати світовий досвід. Інтернет на сучасному етапі, перепрограмував ставлення людей до інформації. Він є головним помічником кожної сфери діяльності, це стосується і бібліотек, бо завдяки ньому можна швидко отримати більш змістовнішу інформацію.

Функціонування сучасної бібліотеки вже неможливо без існування її веб-сайту. Він може бути як простим онлайновим довідником, так і ефективним інтерактивним інструментом із надання інформаційних послуг користувачам з різних міст та країн.[3]

На сьогоднішній день у всьому світі відбувається створення електронних бібліотек. Під цим розуміється розподілена інформаційна система, що дозволяє надійно накопичувати, зберігати, ефективно застосовувати електронні документи, доступні через глобальні мережі передачі даних. В електронну форму можуть бути переведені й скульптури, картини та будь-які інші експонати, це робиться завдяки технології імітаційного та 3D-моделювання.

Через те, що Всесвітня павутина була винайдена саме американськими вченими, огляд бібліотек сьогодення краще було б почати з США. Бібліотеки США широко застосовують комп'ютерні технології. У 1990 році бібліотекою Конгресу було розпочато проект «Пам'ять Америки» (*The Library of Congress. American Memory*). Він надає вільний доступ до письмових і усних творів, звукозапису, гравюр, картин. Веб-сайт часто оновлює інформацію, доступ до нього можна здійснити через дане посилання: http://memory.loc.gov.[2]

Практично всі університетські бібліотеки США мають добре розроблені сайти. Завдяки багатому змісту, зручній навігації, постійному оновленню, вони вважаються авторитетними і надійними джерелами інформації. Наприклад, *Online Public Access Catalog* (OPAC) – є невід'ємною частиною інформаційного сервісу, що надається університетськими бібліотеками США.

21 квітня 2009 року було офіційно відкрито проект Бібліотеки Конгресу – Всесвітня цифрова бібліотека (*World Digital Library*). Сюди входять матеріали Європи, Північної Америки, Центральної і Південної Азії, Близького Сходу і Північної Африки тощо.

Британським підходом із забезпечення доступності матеріалів є проект *eLib*, він надає доступ до фондів різних університетських бібліотек країни. Однією з перших цифрових бібліотек є цифрова Британська бібліотека (*The British Library,* http://www.bl.uk/). Вона у 1993 році створила повний каталог

своїх сховищ та процифрувала 80% повнотекстових видань. З кожним роком ця бібліотека отримує шість мільйонів запитів на онлайн-каталог.

Треба зазначити, що Королівська (або Національна) бібліотека Нідерландів розробила схожий проект і тісно співпрацює з бібліотекою Британії.[2]

Японську національну електронну бібліотеку (http://www.ndl.go.jp/) було започатковано ще у 1989 році. Її загальна вартість становила 500 млн. доларів.

Проект «Нова національна бібліотека Франції» почав діяти в жовтні 1998 року. У Національній бібліотеці у 2006 році стали доступними на веб-сайті 80 тис. текстових документів.

З 1995 року розпочалося цифрування бібліотечних фондів Німеччини.[5]

Цифрування, яке використовується в країнах Європейського союзу є необхідною діяльністю для збереження культурної спадщини Європи. Для цього ЄС поставив собі за мету створити «Європейський культурний простір» (*European Cultural Area*).[5] На основі цього було створено багато програм, особливої уваги заслуговує MINEVRA PLUS, спрямована на підтримку процесу створення Європейської цифрової бібліотеки.

На сайті *The European Library* (http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/) можна здійснити швидкий та легкий доступ до колекції з 48 національних бібліотек Європи і провідних європейських наукових бібліотек.

Що стосується Росії, створення «Електронної бібліотеки дисертацій» тут велося в межах Федеральної цільової програми «Електронна Росія на 2002–2010 роки». Розвиток та перехід на нові інформаційні технології і створення зведеного каталогу бібліотек Росії зазначено в «Основних напрямах державної політики з розвитку сфери культури і масових комунікацій в РФ до 2015 р. і плані дій їх реалізації». Але проекти зі створення електронних бібліотек, що започатковані в СНД, перебувають ще на початковій стадії.

Наша держава, на жаль, має мало розвинену систему цифрування та надання доступу до своєї культурної та наукової спадщини. Спроби створення електронних бібліотек є невеликими та не дуже ефективними, тому не можуть

цілком задовольнити потреби інформаційного суспільства. Більшість електронних ресурсів створюється окремими бібліотеками, основними є електронні каталоги та бібліографічні бази даних.

В Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського в залі періодики, протягом останніх років впроваджується сервісне обслуговування читачів із використанням новітніх інформаційних технологій та електронних інформаційних ресурсів. З 2006 року читачі мають доступ до достовірної наукової інформації від видання «*Elsevier*» – наукової бібліотеки на платформі «*Science Direct*». Ця платформа надає доступ до більш ніж 1800 назв журналів, нею користуються понад 70 країн світу.[4]

Виходячи з цього, бібліотека, під впливом інформатизації, кардинально змінюється, її метою вже є не тільки збирання і зберігання інформації, а і надання до неї доступу незалежно від місцезнаходження користувача. Такий процес продукування інформації допоможе ефективно підвищувати якість освіти, надавати нові можливості для будь-яких типів робіт.

Список використаних джерел

1. ГОСТ 7.82-2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.spsl.nsc.ru/win/nelbib/help/gost7.82-2001.htm
2. Земсков А.И. Электронные библиотеки как элемент информационного общества / А.И. Земсков // Научные и технические библиотеки. – 2002. – №6. – С. 5-15.
3. Ісаєнко О.О. Технологічна модель інформаційного обслуговування читачів сучасної бібліотеки / О.О. Ісаєнко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2008. – №2. – С. 38-44.
4. Лопата О. Практика використання електронних інформаційних ресурсів читачами сучасної наукової бібліотеки / О. Лопата // Вісник Книжкової палати. – 2010. – №4. – С. 25-29.
5. Пелагеша Н. Європейська цифрова бібліотека: проект створення / Н. Пелагеша // Бібліотечний вісник. – 2008. – №5. – С. 3-7.